

Vergaderjaar 2021–2022

35 527

Wijziging van de Wet op de omzetbelasting 1968 (Wet implementatie richtlijnen elektronische handel)

Nr. 18

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 22 maart 2022

De vaste commissie voor Financiën heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Financiën over de brief van 14 december 2021 over bestuurlijke reactie op definitief BIT-advies EU btw e-commerce (Kamerstuk 35 527, nr. 16).

De vragen en opmerkingen zijn op 21 januari 2022 aan de Staatssecretaris van Financiën voorgelegd. Bij brief van 18 maart 2022 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Tielen

Adjunct-griffier van de commissie,
Lips

Inleiding

Ik heb met belangstelling kennisgenomen van de vragen en opmerkingen van de leden van de fracties van de VVD, D66, PVV, CDA en SP over de op 14 december 2021 toegezonden brief inzake bestuurlijke reactie op het definitief advies van het Adviescollege ICT-toetsing (hierna Ac ICT)¹ inzake EU btw e-commerce (Kamerstuk 35 527, nr. 16). Bij de volgorde van de beantwoording is de volgorde van de inbreng van het schriftelijk overleg aangehouden.

Vragen en opmerkingen vanuit de fracties en reactie van de bewindspersonen

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie vragen of het kabinet uitgebreider kan ingaan op de conclusies van het advies van het Ac ICT, met name op de punten dat de Belastingdienst op dit moment onvoldoende grip heeft op het Hoofdspoor. Tevens verzoeken deze leden het kabinet om in te gaan op het beeld van het Adviescollege dat er «tekortkomingen zijn verbonden aan het Noodspoor en dat verbetering vereist is om de continuïteit van de tijdelijke voorziening te verstevigen.» De leden van de VVD vragen ook in te gaan op deze verbeteringen en de eventuele risico's voor zowel de Belastingdienst als ondernemers in Nederland en wat het Kabinet gaat doen om de tekortkomingen te adresseren. De leden van de VVD-fractie zijn geschrokken over de constatering uit het advies van het Ac ICT over onderdeel C («Er is onvoldoende grip op realisatie oplossing Hoofdspoor»). Met name de punten over de sturing op kosten. Wat gaat het kabinet doen om deze (maar ook op de andere onderdelen) tekortkomingen te adresseren?

Het Ac ICT heeft in haar advies van november 2021 aangegeven dat het Noodspoor goed is ontwikkeld en dat het beter is om dat spoor door te ontwikkelen dan verder gaan met het Hoofdspoor. Als reden hiervoor geven zij dat er onvoldoende grip is op het Hoofdspoor. Het Ac ICT heeft dit advies geplaatst in de context van hun inzichten in de modernisering van het OB-landschap als geheel. Mede naar aanleiding van het advies wordt de domeinarchitectuur van de OB-systemen herijkt en zal hierop een externe toetsing plaatsvinden. Deze is uiterlijk 30 april gereed en leidt dan tot een eerste heroverweging op inhoud en volgorde van de modernisering van het OB-landschap als geheel.

Het Noodspoor voldoet tot nu toe aan de verwachtingen. Overall is er een positief beeld bij de deelnemende ondernemers. Alle processen zijn operationeel en lopen voor de ondernemers naar behoren. Dit komt naar voren uit het overleg met het bedrijfsleven dat sinds het begin van het traject opgestart is en uit de operationele contacten met ondernemers. Een van de processen verkeert, voor wat betreft de verwerking in de Belastingdienstsystemen, nog wel in een opstartfase. Dit leidt ertoe dat van de ontvangen meldingen en betalingen alleen nog kleine aantallen verwerkt kunnen worden. Het betreft de zogenaamde MCON-meldingen (Member State of Consumption): aangiften en betalingen die Nederland als lidstaat van consumptie via andere lidstaten ontvangt. Naar verwachting is de verwerking geheel op peil in juni 2022 en zijn dan alle ontvangen meldingen en betalingen daadwerkelijk verwerkt. Er zijn geen gevolgen voor ondernemers. De meldingen en betalingen zijn ontvangen, er worden geen aanmaningen of naheffingsaanslagen verstuurd.

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Het is goed om te melden dat ik bij het Noodspoor onderscheid maak in nog niet beschikbare functionaliteiten die nodig zijn om de continuïteit van het proces te borgen en functionaliteiten die minder urgent zijn en inherent zijn aan een Noodspoor. Tot de eerste categorie reken ik het geautomatiseerd opleggen van een naheffingsaanslag. Deze functionaliteit zal in april 2022 gereed zijn. Als het voor de borging van de continuïteit nodig blijkt te zijn, worden er vanzelfsprekend ook na april 2022 nog aanpassingen aangebracht. Onder de tweede categorie vallen bijvoorbeeld zaken zoals het aanvullen van de beheerfunctionaliteit om fouten sneller op te sporen en op te lossen en de mogelijkheid om via het system-to-systemkanaal een melding te doen. Dit zijn punten die worden ontwikkeld en gebouwd als het Noodspoor langer in productie blijft en het Hoofdspoor daarvoor voorlopig niet in de plaats komt. Over deze aanpassingen en keuzes daarin vindt afstemming plaats met het bedrijfsleven, op deze manier kan zoveel mogelijk met hun behoeften rekening worden gehouden.

De leden van de VVD-fractie vragen wanneer de externe toetsing van de bijstelling van de domeinarchitectuur zal worden gedaan en of het kabinet deze dan met de Kamer kan delen.

De herijkte domeinarchitectuur omzetbelasting wordt extern getoetst door Gartner in maart 2022 en zal medio april gereed zijn. De externe toetsing zal ik delen met uw Kamer.

De leden van de VVD-fractie vragen of het kabinet kan ingaan op de Import One-Stop Shop (IOSS)-systematiek en bijvoorbeeld op de dubbele btw-heffing. Herkent het kabinet deze problematiek? Zo ja, welke stappen onderneemt Nederland om dit probleem op te lossen, op Europees en op nationaal niveau? Wanneer kan worden verwacht dat de Douane IT-systemen zijn aangepast?

Bij toepassing van IOSS (ook wel «Invoerregeling» genoemd) betaalt de consument de verschuldigde btw aan de niet-EU aanbieder, bijvoorbeeld een Indiase webshop. De webshop draagt de btw af in haar eigen land en vermeldt op het pakket zijn IOSS-nummer. Op basis daarvan is bij de invoer van het pakket in de EU een vrijstelling van toepassing. Als het IOSS-nummer echter niet bekend is bij degene die het pakket bezorgt, is er op dat moment btw verschuldigd door de bezorgdienst. Deze btw zal de bezorgdienst vervolgens in rekening brengen bij de consument, terwijl de consument deze ook al eerder betaald had aan de Indiase webshop. Het kabinet herkent de problematiek van mogelijke dubbele btw-heffing bij de toepassing van IOSS, bijvoorbeeld indien het wel geldige IOSS-nummer niet elektronisch in het juiste format wordt gecommuniceerd bij de douane in EU-lidstaten, of als een EU-lidstaat zijn importstelsel nog niet heeft aangepast. Deze problematiek van de dubbele btw is besproken onder het Franse voorzitterschap van de Unie. Hierbij bleek EU brede steun voor een oplossing waarbij de IOSS-aangifte mag worden gecorrigeerd voor de dubbel betaalde btw. Het Franse voorzitterschap zal dit punt verder brengen in de Ecofin Raad. In het ICT-systeem voor de gereduceerde douaneaangifte kan een geldig IOSS-nummer gehanteerd worden. In het aangiftesysteem voor de standaardaangifte van de Douane is het op dit moment nog niet mogelijk om het IOSS-nummer te hanteren. De Gedelegeerde Verordening (EU) 2016/341, bepaalt dat tot 1 januari 2023 gebruik kan worden gemaakt van een dataset waarin niet is voorzien in het gebruik van een IOSS-nummer. Het huidige systeem wordt in de loop van 2022 vervangen door een nieuw aangiftesysteem «Het Douaneaangiften Management Systeem» (DMS). In DMS is voorzien in het gebruik van een IOSS-nummer. Een tijdelijke oplossing voor het oude systeem is in voorbereiding zodat ook daarin het IOSS-nummer gehanteerd kan worden toegepast.

Verder vernemen de leden van de VVD-fractie dat het IOSS-systeem kan leiden tot fouten en eventueel fraude. Welke stappen onderneemt Nederland om foutief gebruik van IOSS-nummers en fraude te voorkomen? De Europese Commissie bekijkt momenteel of het IOSS-systeem verplicht is te maken in het kader van het «VAT in the Digital Age»-initiatief. Wat is het standpunt van het kabinet over deze eventuele verplichting?

Er is een risico op het foutief gebruik van IOSS-nummers. Om foutief gebruik zoveel mogelijk te voorkomen heeft de Belastingdienst veel aandacht besteed aan voorlichting en communicatie. Ook doet de Belastingdienst er alles aan om fraude zoveel als mogelijk te voorkomen. Zo is de wijze waarop IOSS-nummers worden samengesteld aangepast. Waar oorspronkelijk in een deel van het toegekende nummer een bepaalde volgorde zat, is dat nu aangepast. De wijze waarop een ondernemer van buiten de EU aan een IOSS-nummer wordt gekoppeld vindt random plaats. Daarnaast wordt specifiek aandacht besteed aan het matchingsproces. Dit is een nieuw proces waarbij gegevens over de voldoening van btw over de IOSS-consumententransacties worden gematcht met de invoergegevens. Dit proces wordt ingericht en verder verbeterd in actieve samenwerking en afstemming met het bedrijfsleven. Het doel is om samen met het bedrijfsleven de vanuit het matchingsproces geconstateerde verschillen te analyseren. Die verschillen kunnen terug te voeren zijn op (te herstellen) fouten, maar kunnen ook een signaal van fraude zijn. Het bedrijfsleven is gevraagd ervaringen (waaronder signalen van fraude) te delen, zodat deze in de analyses meegenomen kunnen worden.

De Europese Commissie beziet het verplichten van het IOSS-systeem, daarvoor voert zij een onderzoek uit. Nederland heeft aangegeven dat onderzoek te steunen. Daarbij heeft Nederland aandacht gevraagd voor de uitvoeringsaspecten die samenhangen met de verplichting, zowel voor het bedrijfsleven als de Douane en de Belastingdienst. Het voornemen tot het uitvoeren van dit onderzoek wordt binnenkort behandeld op de Ecofin Raad. Daarvoor ontvangt uw Kamer een geannoteerde agenda.

De leden van de VVD-fractie hebben nog vragen over de interpretatie van artikel 221, vierde lid, van Uitvoeringsverordening (EU) 2015/2447 houdende nadere uitvoeringsvoorschriften voor enkele bepalingen van Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie. Dit artikel bepaalt dat ingevoerde zendingen met waarde tot en met 150 euro die niet onder IOSS werden aangegeven enkel kunnen worden ingeklaard in de EU-lidstaat waar de verzending of het vervoer van de goederen eindigt (i.e. meestal de lidstaat van de finale klant). In praktijk wordt dit artikel echter ruimer geïnterpreteerd en wordt vereist dat ook zendingen die niet onder IOSS kunnen worden aangegeven (zoals B2B zendingen en accijnsgoederen) in de EU-lidstaat waar het vervoer eindigt wordt aangegeven. Dit lijkt deze leden niet in lijn met de doelstelling van de wetgeving en leidt tot complexiteit voor logistieke dienstverleners. Herkent het kabinet dit? Zo ja, wat kan het kabinet, zowel in Nederlands als in EU-verband, hieraan doen om dit op te lossen?

Het kabinet herkent het signaal dat artikel 221, vierde lid, van de Uitvoeringsverordening (EU) 2015/2447, in voorkomende gevallen een bredere werking heeft binnen de gehele EU dan met de nieuwe e-commerce regelgeving is beoogd. Die regelgeving is gericht op Business2Consumer-situaties en niet op Business2Business-situaties. Deze ruimere werking leidt tot ongewenste complexe situaties, omdat bij Business2Business-situaties de heffing van btw weer via een andere systematiek verloopt. Ook de Europese Commissie is van mening dat sprake is van een

ongewenste situatie en heeft het onderwerp onder andere in de EU Customs Expert Group geagendeerd. Bij die gelegenheid heeft Nederland ervoor gepleit de tekst van genoemd artikel aan te passen. Met als doel dat toepassing achterwege blijft als btw-heffing al plaatsvindt op basis van andere btw-regelgeving in de lidstaat van bestemming, (nadat de betreffende goederen in het vrije verkeer van de EU zijn gebracht). De Europese Commissie heeft het Nederlandse standpunt meegenomen en zal met wetgevende maatregelen komen.

De leden van de VVD-fractie hebben tot slot nog een vraag over de eventuele uitbreiding van Union One Stop Shop naar pan-EU-opslag van eigen goederen. De overbrenging van eigen goederen naar een andere EU-lidstaat (bijvoorbeeld naar een opslagplaats) kan niet worden aangegeven in de bijzondere regeling voor intracommunautaire afstandsverkopen («Union One Stop Shop»). Concreet impliceert dit dat belastingplichtigen zich voor btw-doeleinden moeten registreren in elke EU-lidstaat waar zij hun producten opslaan. Ook de lokale verkoop waarbij de producten vanuit de opslagplaats aan de eindklant worden bezorgd vereist nog steeds een lokale btw-registratie. Deze registraties en het indienen van btw-aangiften impliceren een aanzienlijke kostprijs voor bedrijven, op basis van schattingen van de Europese Commissie tot 8.000 euro per lidstaat per jaar. Het is echter vaak wenselijk om goederen lokaal op te slaan, bijvoorbeeld om levertijden aan klanten te beperken. In het kader van het «VAT in the Digital Age»-initiatief werkt de Europese Commissie aan een voorstel dat mogelijk zal toelaten overbrengingen alsook daaropvolgende lokale verkopen te rapporteren in de Union One Stop Shop. Wat is de stand van zaken op dit punt? En wat is het standpunt van het kabinet hierover?

Op het moment dat de Europese Commissie een voorstel voor een aanpassing van de btw-richtlijn publiceert, zal het kabinet zoals gebruikelijk via het zogenoemde BNC-fiche een initiële beoordeling geven. Tot slot, vragen de leden van de VVD-fractie of het kabinet de Kamer op de hoogte kan houden van ontwikkelingen op dit dossier, specifiek over de herziening van het Hoofdspoor en het Noodspoor.

Het kabinet houdt de Tweede Kamer op de hoogte.

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie vragen het kabinet wat de status is van de modernisering van het IV-landschap van de omzetbelasting. De leden van de D66-fractie vragen of het kabinet kan toelichten welke urgente continuïteitsrisico's zijn geconstateerd in het OB-landschap. Deze leden vragen of deze risico's ertoe kunnen leiden dat btw niet meer kan worden geïnd door de Belastingdienst of niet meer kan worden afgedragen door ondernemers. Deze leden vragen hoe groot die risico's worden geacht en in welke gevallen deze risico's zich kunnen voordoen. Deze leden vragen tevens op welke termijn, mogelijk stapsgewijs, deze risico's kunnen worden geminimaliseerd.

Mede naar aanleiding van het advies van het Ac ICT wordt een herijking van de domeinarchitectuur van de OB-systemen gedaan en een externe toetsing daarop. Deze is uiterlijk 30 april gereed en leidt dan tot een eerste heroverweging op inhoud en volgorde van de modernisering van het OB-landschap als geheel. De nu bestaande risico's worden op de korte termijn gemitigeerd door middel van ruime inzet op beheer van de systemen, verbetering van testen, kennisoverdracht en borging van tijdige vervanging van medewerkers met veel kennis en een business continuïteitsplan dat voorziet in maatregelen bij optredende calamiteiten.

Daarnaast loopt er een onderzoek naar make or buy. Daarbij gaat het om de vraag of in de modernisering van de OB-systemen kan worden voorzien door zelfbouw, door marktsoftware of een combinatie. Het advies komt uiterlijk 15 juli beschikbaar en keuzes daarover kunnen uiterlijk 30 september worden gemaakt. Keuzes voor de verdere ontwikkeling van EU btw e-commerce zijn ook hiervan afhankelijk.

De leden van de D66-fractie vragen het kabinet op welke wijze het Hoofdspoor modernisering voor het IV-landschap van de omzetbelasting zou moeten opleveren.

Binnen het Hoofdspoor wordt een aantal onderdelen gerealiseerd dat ook voor andere omzetbelastingprocessen dan EU btw e-commerce kan worden gebruikt. Voorbeelden daarvan zijn de systemen voor het administreren van de registratie van de belastingplichtige, voor het verwerken van meldingen/aangiften en voor de productiebesturing. Deze systemen zijn toepasbaar voor andere omzetbelastingprocessen.

De leden van de D66-fractie vragen het kabinet om nogmaals toe te lichten waarom het Noodspoor niet verder wordt ontwikkeld zoals het Adviescollege ICT-toetsing (hierna: Adviescollege) adviseert en waarom wordt doorgedaan met het Hoofdspoor terwijl deze de urgente continuïteitsproblemen in het bestaande domein van de omzetbelasting niet (voldoende) oplost. De leden van de D66-fractie vragen of de door het Adviescollege geconstateerde ontbrekende functionaliteiten die risico's met zich meebrengen toch zullen worden toegevoegd aan het Noodspoor. Deze leden hebben het dan in het bijzonder over een functionaliteit om het handmatig werk te controleren en te organiseren, om de kans op foutieve en ontbrekende btw-aangiften te verkleinen, om de functionaliteit te laten voldoen aan de 18 punten waarop het nog niet aan de Europese eisen voldoet en om de beheerfunctionaliteit uit te breiden. Deze leden lezen immers dat er op voorhand geen technische belemmeringen zijn om deze functionaliteiten toe te voegen. De leden van de D66-fractie lezen verschillende redenen waarom het Adviescollege de keuze om de ontwikkeling van het Hoofdspoor te koppelen aan de modernisering van het OB-landschap. Deze leden vragen om per genoemde reden hierop te reageren en reflecteren. De leden van de D66-fractie vragen of het niet gepast is om nader onderzoek te doen naar de juiste route om het OB-landschap te moderniseren. Deze leden vragen ook of het kabinet kan reageren op het advies om het Hoofdspoor te ontkoppelen van de modernisering van het OB-landschap, waarbij specifiek wordt ingegaan op het advies de domeinarchitectuur te evalueren en te herijken en een compacte en lerende organisatie samen te stellen. De leden van de D66-fractie vragen of het kabinet kan reageren op het advies om de opzet van het Hoofdspoor te herzien. Deze leden vragen tevens daarbij specifiek in te gaan op de genoemde uitgangspunten om de doelstelling, scope, budget en planning aan te passen, de IT-medewerkers te heralloceren en de werkwijze van het Noodspoor over te nemen.

Zoals mijn ambtsvoorganger in zijn brief van 13 december 2021² heeft aangegeven worden in het Hoofdspoor de werkzaamheden afgerond die nodig zijn om Nederlandse bedrijven en buitenlandse bedrijven die Nederland als vestigingsland hebben gekozen, te kunnen faciliteren. Hiermee worden voor deze doelgroep de voorzieningen conform de Europese eisen opgeleverd en getest en vervolgens in gebruik genomen. Bij doorontwikkeling van het Noodspoor op basis van de tijdelijke voorzieningen wordt maar beperkt aan de EU-eisen voldaan, met name op het gebied van responsetijden en directe digitale afhandeling. Verder verwijs ik naar het antwoord op de eerste vraag van de leden van de

² Kamerstuk 35 527, nr. 16

fractie van de VVD en het antwoord op de eerste vraag van leden van de fractie van D66.

De leden van de D66-fractie lezen dat het Adviescollege concludeert dat de Belastingdienst onvoldoende grip heeft op het Hoofdspoor. Deze leden vragen het kabinet om te reageren en te reflecteren op de genoemde redenen die het Adviescollege in zijn advies die leiden tot een gebrek aan grip en wat er wordt gedaan om wel meer grip te krijgen op het Hoofdspoor. Deze leden vragen welke mogelijkheden er zijn om tegemoet te komen aan de (technische) bezwaren die het Adviescollege heeft geconstateerd. De leden van de D66-fractie vragen voorts hoe ver de ontwikkeling van het Hoofdspoor nu daadwerkelijk is en welke concrete resultaten er zijn geboekt. Deze leden vragen bovendien of het kabinet kan reageren op het advies om de oplossing uit het Noodspoor door te ontwikkelen en in de reactie stil te staan bij de voorgestelde stappen (continueren van doelgerichte manier van werken, inrichten kwaliteitscontroles, handhaven van de overleg- en besluitstructuur, focus op de onderwerpen, inzicht in de kosten).

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik naar het antwoord op de eerste vraag van de leden van de fractie van de VVD en het antwoord op de eerste vraag van leden van de fractie van D66.

De leden van de D66-fractie lezen dat de ontwikkeling van het Noodspoor heeft geleid tot een slagvaardige en doelgerichte manier van werken. Deze leden vragen of en hoe deze manier van werken als voorbeeld zou kunnen dienen voor de ontwikkeling van andere applicaties en domeinen.

De manier van werken in het Noodspoor is voortgezet in het Hoofdspoor als normaal onderdeel van de SAFe-agile voortbrengingsmethodiek, waardoor de realisatie kortcyclisch en in kleine werkverbanden wordt vormgegeven. Daar waar mogelijk en relevant, werkt de Belastingdienst al langer met kortcyclisch ontwikkelen en tijdelijke inrichting van teams en besturing. De keuze hiervoor is niet generiek mogelijk en vraagt per geval een aparte afweging.

De leden van de D66-fractie vragen of bij de inrichting en vormgeving van (nieuwe) IV-landschappen vooraf overleg wordt gepleegd met het Adviescollege, en waarom wel of niet? De leden van de D66-fractie lezen dat het Adviescollege adviseert om het Hoofdspoor te heroverwegen. Deze leden vragen of die heroverweging inmiddels heeft plaatsgevonden, wat daaruit is gekomen en of dit ertoe leidt dat het advies van het Adviescollege verder wordt overgenomen en indien dit niet het geval is waarom dan niet.

Alle grote projecten worden aangemeld bij het Ac ICT. Met het Ac ICT vindt op reguliere basis bestuurlijk overleg plaats met de plaatsvervangend SG van Financiën, onder andere over risico inschatting. Vervolgens bepaalt het Ac ICT zelf welke toetsen zij uitvoeren. Daarnaast brengt de CIO van de Belastingdienst CIO-oordelen uit. Voor wat betreft de heroverweging van het Hoofdspoor verwijs ik naar het antwoord op de eerste vraag van de leden van de fractie van de VVD en het antwoord op de eerste vraag van leden van de fractie van D66.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

Uit de brief Definitief advies van het Ac ICT programma EU BTW e-commerce d.d. 22 november 2021 komt naar voren dat de Belastingdienst met implementatie is gestart in 2019 en als aannahme had dat de inwerkingtreding op 1 januari 2022 zou liggen. Kan het kabinet nader

uiteenzetten waarom de Belastingdienst de ingangsdatum (wederom) niet heeft gehaald? Kan het kabinet de nieuwe exacte ingangsdatum, waarbij het systeem wel volledig operationeel is, aangeven?

Om te kunnen voldoen aan de wetgeving is gestart met het maken van een robuuste, structurele ICT-oplossing. Door tegenvallers in de planning en als onderdeel van prioriteitsstelling van de Belastingdienst is uiteindelijk besloten het Noodspoor te starten om de gevraagde deadline zeker te stellen. Deze actie heeft de Belastingdienst in staat gesteld om het systeem met ingang van 1 juli 2021 operationeel te krijgen. Dat is een halfjaar eerder dan de eerder aangenomen ingangsdatum.

Bij de Belastingdienst zijn voor de tijdelijke noodvoorziening (het Noodspoor) 60 medewerkers werkzaam, constateren deze leden. Kan het kabinet aangeven (A) hoe zich dit vertaalt naar fte's, (B) hoeveel fte's er totaal in dienst zijn voor het gehele ICT-project en (C) hoeveel derden werkzaam zijn voor dit ICT-project alsmede hoeveel belastinggeld hiermee is gemoeid? Kan het kabinet aangeven (D) of de personele kosten los staan van de projectkosten of maken die onderdeel uit van de projectkosten? (E) Wat was het oorspronkelijke budget voor het Noodspoor en het Hoofdspoor? (F) Kan het kabinet nader toelichten waarom het Noodspoor (totaal 33,5 miljoen euro) niet veel goedkoper is dan het Hoofdspoor (totaal 49,7 miljoen euro) alsmede (G) waarom de verhouding aan gemaakte kosten (29,4 miljoen euro IT-kosten en 20,3 miljoen euro aan dienstverlening en toezicht) bij het Hoofdspoor anders is?

- A. De 60 medewerkers van het Noodspoor betreffen de medewerkers die bij de directie MKB van de Belastingdienst de uitvoering van het proces e-commerce verzorgen. Het betreft in totaal 57 fte, het merendeel van hen is uitzendkracht. Daarnaast waren 20 fte vanuit andere onderdelen van de Belastingdienst betrokken bij het proces Noodspoor. Dit alles is exclusief de inzet voor het maken van de ICT-voorzieningen.
- B. In 2021 zijn in totaal 182,4 fte ingezet voor de ontwikkeling en de uitvoering van het Noodspoor (77 fte) en voor de ontwikkeling van het Hoofdspoor (105,4).
- C. In 2021 is in totaal € 23,8 miljoen aan personeelskosten van de 182,4 fte besteed voor het totale programma (incl. tijdelijke organisatie en de dienstonderdelen). Dit is inclusief uitzendkrachten en externe inhuur ter hoogte van € 15 miljoen.
- D. De personele kosten maken onderdeel uit van de projectkosten.
- E. Het oorspronkelijke 2021 budget voor het Noodspoor bedroeg € 22,9 miljoen (als deel van het meerjarige 33,5 miljoen euro incidentele budget). Het oorspronkelijke 2021 budget voor het Hoofdspoor bedroeg € 22,5 miljoen (als deel van het meerjarige 49,7 miljoen euro incidentele budget).
- F. Het Noodspoor is voor wat betreft de kosten van de ICT-voorzieningen substantieel goedkoper dan het Hoofdspoor, dit vanwege het tijdelijke en beperkte karakter van de ICT-voorzieningen. Wel zijn met het Noodspoor tijdelijk hogere kosten gemoeid vanwege de inzet van uitzendkrachten en externe inhuur voor handmatige werkzaamheden die in het Hoofdspoor geautomatiseerd beschikbaar zullen zijn. Desondanks kan worden vastgesteld dat in 2021 de uiteindelijk gemaakte kosten voor het Noodspoor substantieel lager waren dan voor het Hoofdspoor (€ 8,6 miljoen versus € 15,1 miljoen).
- G. Ook hier is de reden dat de verhouding van de kosten voor arbeid tov ICT -voorzieningen wezenlijk anders is voor het Noodspoor dan voor het Hoofdspoor. De reden hiervoor is dat voor het Noodspoor veel

arbeid en weinig IT nodig is, waarbij dit precies andersom geldt voor het Hoofdspoor.

Waarom is er sprake van vertraging op het Hoofdspoor als, naar zeggen van het kabinet, het Noodspoor volledig parallel aan het Hoofdspoor loopt?

Het Noodspoor loopt niet volledig parallel aan het Hoofdspoor, maar is er op gericht geweest om met tijdelijke voorzieningen het proces toch tijdig operationeel te maken, vooruitlopend op de realisatie van de Hoofdspoorvoorzieningen. Dit Hoofdspoor kent een langere doorlooptijd, onder andere vanwege het structurele karakter van de voorzieningen. Veel ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden in het Noodspoor kunnen ook ingezet worden in het Hoofdspoor.

Waarom heeft modernisering van het OB-landschap een lagere prioriteit gekregen dan implementatie van de richtlijn EU BTW e-commerce en is deze keuze objectief te rechtvaardigen? Hoeveel vertraging heeft de modernisering van het OB-landschap opgelopen en welke (aanvullende) kosten zijn hiermee gemoeid? Kan het kabinet nader toelichten tot welke urgente continuïteitsrisico's de vertraging leidt?

Het gaat hier over het implementeren van Europese afspraken waar alle lidstaten aan gebonden zijn. De keuze om de implementatie van de richtlijn EU btw e-commerce prioriteit te geven heeft bovendien te maken met het feit dat Nederland bij EU btw e-commerce ook btw ontvangt voor andere lidstaten en die gelden doorstort aan die landen. Ook de belangen van het bedrijfsleven bij een tijdige implementatie van de nieuwe EU btw e-commerce regeling en de verbetering van de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven tegenover leveranciers in derde landen speelden een rol. Hoeveel vertraging de modernisering van het OB-landschap als gevolg van EU btw e-commerce heeft opgelopen en welke (aanvullende) kosten daarmee gemoeid zijn, is niet exact te zeggen omdat er in de achterliggende jaren meer prioritaire dossiers zijn geweest die vóór de modernisering van het OB-landschap moesten gebeuren en daarop dus ook verdragend hebben gewerkt, zoals het verwijderen van het BSN uit het btw-nummer. De vertraging heeft niet geleid tot urgente continuïteitsrisico's.

Kan het kabinet nader toelichten waarom de Belastingdienst wel de voordelen van het EU btw e-commerce voor modernisering ziet, maar desondanks tegen advies van het Ac ICT in het Noodspoor niet wil door ontwikkelen, terwijl het Noodspoor nog jaren in gebruik blijft? Kan het kabinet nader toelichten waarom de directe IT-kosten (3,3 miljoen euro) die samenhangen met het Noodspoor vele malen lager ligt dan het bedrag dat is uitgegeven aan dienstverlening & toezicht (30,2 miljoen euro)? Waaruit bestaan de werkzaamheden van dienstverlening en toezicht en hoe staan die in verhouding tot de eerder aangehaalde 60 medewerkers?

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik naar het antwoord op de eerste vraag van de leden van de fractie van de VVD en het antwoord op de eerste vraag van leden van de fractie van D66.

De directe ICT-kosten liggen lager dan die voor dienstverlening en toezicht, omdat het Noodspoor is ingericht met beperkte ICT-voorzieningen. Hierdoor zijn er wel relatief hoge kosten gemaakt voor uit te voeren handmatige werkzaamheden. De werkzaamheden, die voornamelijk worden uitgevoerd door uitzendkrachten (met eigen medewerkers voor toezicht) betreffen met name het handmatig verwerken

van ontvangen transacties zoals die door de ondernemers in het werkgeversportaal zijn ingevoerd. Dit betreft bijvoorbeeld de controle op juistheid en volledigheid. Mede vanwege het aantal handmatige acties is er ook toezicht georganiseerd om een juiste verwerking te borgen.

Kan het kabinet nader reflecteren op de constatering van het Adviescollege ICT-toetsing dat de Belastingdienst de grip op het Hoofdspoor kwijt is, er onvoldoende sprake is van sturing op oplossingen, sturing op kosten niet mogelijk is en slagvaardigheid ontbreekt?

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik naar het antwoord op de eerste vraag van de leden van de fractie van de VVD en het antwoord op de eerste vraag van leden van de fractie van D66.

Kan het kabinet tot slot op dit punt een overzicht verstrekken van alle ICT-projecten die opgestart zijn onder Rutte I, II, III en eventueel al Rutte IV? Hoeveel van de ICT-projecten zijn tijdig geïmplementeerd en binnen budget gebleven, hoeveel zijn niet tijdig geïmplementeerd of in zijn geheel niet geïmplementeerd en hoeveel ICT-projecten zijn niet binnen budget gebleven? Kan het kabinet hierbij zowel de absolute als relatieve getallen (en data) weergeven?

Ter beantwoording van bovenstaande vragen is een analyse uitgevoerd naar alle grote ICT-projecten van de Belastingdienst die op het Rijks ICT-dashboard (RID) vermeld staan en zijn opgestart onder Rutte I, II, III, en IV. Dit komt neer op 26 ICT-projecten (de specifieke projecten worden in de bijlage opgesomd)³. 9 van de 26 projecten (35%) zijn niet binnen de initieel geschatte looptijd gebleven. 6 van de 26 projecten (23%) zijn niet binnen het initieel geschatte budget gebleven. 11 projecten (42%) zijn nog in uitvoering. Hierover kunnen nog geen uitspraken worden gedaan. Met peildatum 31 december 2021 zal de Belastingdienst uiterlijk 1 april a.s. een update geven op het RID.

Kan het kabinet aangeven in hoeverre de Europese Commissie inspraak dan wel zeggenschap heeft aangaande implementatie van Nederlandse regelgeving en oplevering van ICT-systemen? Waaruit vloeit die inspraak voort? Kan het kabinet hierbij aangeven hoe deze EU-inmenging zich verhoudt tot de Nederlandse fiscale soevereiniteit? Is het kabinet met de leden van de PVV-fractie van mening dat de Nederlandse fiscale soevereiniteit een groot goed is en dat elke inmenging vanuit EU-zijde zoveel mogelijk, dan wel zo niet geheel, moet worden voorkomen? Hoe gaat het kabinet verdere EU-inmenging voorkomen?

In de EU moeten fiscale besluiten met unanimiteit worden genomen. De instemming van Nederland is bij ieder fiscaal besluit vereist, net als de instemming van alle andere 26 lidstaten. Met betrekking tot de besluitvorming rond het EU btw e-commerce pakket hebben alle lidstaten dus ook moeten instemmen. Het bedrijfsleven is gebaat bij uniforme regels zodat handeldrijven zowel binnen als buiten Nederland zo soepel mogelijk verloopt.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

Hoe rijmt het optimisme van de Staatssecretaris in de tussenrapportage over EU btw e-commerce met het advies van het Ac ICT?

Het uitvoeren van het Noodspoor met werkende automatisering voor de EU btw e-commerce processen is tot nu toe naar mijn tevredenheid

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

verlopen. Dit is positief, omdat ondernemers in staat zijn gesteld aan hun verplichtingen te voldoen. Het Noodspoor is een onder tijdsdruk gemaakte tijdelijke voorziening en kent een aantal handmatige processen en tekortkomingen in de dienstverlening. Verder verwijs ik naar het antwoord op de eerste vraag van de leden van de fractie van de VVD en het antwoord op de eerste vraag van leden van de fractie van D66.

Waarom wil, zoals het Adviescollege schrijft, de Belastingdienst het Noodspoor niet door ontwikkelen om de tekortkomingen op te lossen en zo de uitvoeringsrisico's te verminderen, terwijl het Adviescollege constateert dat de risico's onnodig zijn en de beperkingen goeddeels op korte termijn kunnen worden weggenomen? Betekent de reactie van het kabinet dat het Noodspoor waar nodig en passend wordt verstevigd dan nu dat de tekortkomingen inderdaad gaan worden aangepakt, of worden minimale aanpassingen verricht? Deze leden vragen het kabinet of in de afgelopen maanden de benodigde aandacht aan het systeem is besteed om het rommelige begin vlot te trekken. Hebben er sinds het begin van het Noodspoor nog verbeteringen plaatsgevonden? Zo ja, welke? Zo niet, waarom niet?

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik naar het antwoord op de eerste vraag van de leden van de fractie van de VVD en het antwoord op de eerste vraag van leden van de fractie van D66.

Ten aanzien van het Hoofdspoor vragen de leden van de CDA-fractie hoe het kabinet de argumenten van het Adviescollege beoordeelt waarom het Hoofdspoor niet moet worden gekoppeld aan de modernisering van het OB-landschap. Kan het kabinet reageren op de gegeven voorbeelden van de twijfel over de geschiktheid van de domeinarchitectuur? Uit de reactie van de Staatssecretaris kunnen deze leden nu niet helemaal opmaken of hij het advies van het Adviescollege navolging wil geven of pas tot actie wil overgaan als er een herijking en externe toetsing op de domeinarchitectuur heeft plaatsgevonden. Kan het kabinet daarop reageren?

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik naar het antwoord op de eerste vraag van de leden van de fractie van de VVD en het antwoord op de eerste vraag van leden van de fractie van D66.

De leden van de CDA-fractie lezen voorts dat in reactie op de herijking en externe toetsing een heroverweging zal plaatsvinden, waarin de Belastingdienst nadrukkelijk de risico's zoals genoemd door het Adviescollege meeneemt. Deze leden lezen niet duidelijk welke aanbevelingen van het Adviescollege het kabinet gaat overnemen. Kan het kabinet hierop een nadere toelichting geven? Deze leden vragen verder wanneer deze heroverweging precies zal plaatsvinden, of daaraan urgentie wordt gegeven en wanneer de Kamer hiervan op de hoogte zal worden gesteld.

Ook vragen deze leden het kabinet waarom in de periode tot de heroverweging de werkzaamheden waaraan de Belastingdienst werkt voor het Hoofdspoor worden afgerond, gezien de constatering over het Hoofdspoor en het advies om de opzet van het Hoofdspoor te herzien. Heeft het dan nu zin om verder te werken aan het Hoofdspoor als dit straks wordt herzien?

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik naar het antwoord op de eerste vraag van de leden van de fractie van de VVD en het antwoord op de eerste vraag van leden van de fractie van D66.

De leden van de CDA-fractie vragen wat het kabinet vindt van de constatering van het Adviescollege ten aanzien van de grip op het

Hoofdspoor. Hoe gaat het kabinet deze constatering adresseren? Ook hier lezen deze leden geen duidelijke reactie. Wat zijn de acties die het kabinet gaat ondernemen om te zorgen dat de Belastingdienst zo snel mogelijk weer voldoende grip krijgt op het Hoofdspoor, als dit al per 2023 het Noodspoor moet vervangen? Is 2023 überhaupt realistisch? Het lijkt deze leden goed als er nu echt voldoende aandacht aan deze problemen wordt besteed, aangezien de oplossing met het Noodspoor en de planning met betrekking tot het Hoofdspoor al vanaf het begin af aan wiebelig waren.

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik naar het antwoord op de eerste vraag van de leden van de fractie van de VVD en het antwoord op de eerste vraag van leden van de fractie van D66.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De verwachte meeropbrengst van de modernisering en vereenvoudiging van de btw-heffing bedraagt 150 miljoen euro per jaar, zo lezen de leden van de SP-fractie in het advies van het Ac ICT. Deze leden vragen het kabinet om dit bedrag te onderbouwen en daarbij in te gaan op de vraag welke partijen meer gaan betalen. Komt deze meeropbrengst vooral voort uit het tegengaan van btw-fraude of zijn er (ook) andere oorzaken? Welke meeropbrengst verwachten andere lidstaten?

De opbrengst van 150 miljoen euro per jaar komt voort uit de afschaffing van de btw-vrijstelling voor de invoer van goederen waarvan de waarde niet meer dan 22 euro bedraagt. Het betreft hier grensoverschrijdende leveringen aan Europese consumenten vanuit landen buiten de EU. Op deze wijze wordt het level-playingfield hersteld tussen in de EU gevestigde ondernemers en buiten de EU gevestigde ondernemers. Dit bedrag is een inschatting op basis van data van de douane en de verwachte marktgroei (door huidige onzekerheid met betrekking tot de marktgroei is sprake van een vlakke reeks vanaf 2021). Naar verwachting worden de kosten als gevolg van de afschaffing van de btw-vrijstelling verdisconteerd in de desbetreffende producten.

Hoeveel fte «kost» het feit dat de Belastingdienst een «Noodspoor» heeft ingericht om aan de door de Europese Commissie gekozen datum te kunnen voldoen? Hoeveel fte «kost» het «Hoofdspoor» daarnaast? Betekent dit geen (forse) belasting voor de Belastingdienst als geheel, die medewerkers tijdelijk moet inzetten op een andere plek? Wat betekent dit in de praktijk voor de medewerkers van de Belastingdienst en voor de belastingbetaler?

In 2021 zijn in totaal 182,4 fte ingezet op het Noodspoor (77 fte) en het Hoofdspoor (105,4). Hierbij zijn de fte gerelateerd aan de budgetten zoals die zijn genoemd in de Uitvoeringstoetsen (Hoofdspoor + Noodspoor). De grootste extra arbeidsinzet voor het Noodspoor werd geleverd door uitzendkrachten. Voor wat betreft de inzet van onze eigen medewerkers gaat het grotendeels om fte's die structureel nodig zijn voor de werkzaamheden aan EU btw e-commerce, ongeacht of dit via het Noodspoor of het Hoofdspoor verloopt.

De leden van de SP-fractie lezen dat de Noodspooroplossing op 18 punten niet voldoet aan de Europese richtlijn maar dat dat over zes maanden wel het geval moet zijn. Wordt dit gehaald? Welke risico's zijn er hierdoor voor de belastinginkomsten en voor de belastingbetaler?

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik naar het antwoord op de eerste vraag van de leden van de fractie van de VVD en het antwoord op de eerste vraag van leden van de fractie van D66.